

ANGLICKO-ČESKÝ

BASKETBALOVÝ

SLOVNÍK

05:23
17.0

Milena MOULISOVÁ
ústřední trenérka mládeže pro dívky

Anglicko- český basketbalový slovník

ÚVOD

Hlavním motivem pro vznik tohoto slovníku byla snaha poskytnout trenérům a hráčům jednoduchou a srozumitelnou příručku, která obsahuje většinu anglických termínů, s nimiž se každý basketbalista během své kariéry setká. Nezáleží přitom, jestli jde o kariéru amatérskou či profesionální.

Tento dokument je psán obecnou češtinou tak, aby mu co nejlépe porozuměli i začínající basketbalisté a basketbalistky. Některé výrazy tak nemusí odpovídat přesné basketbalové terminologii. Jsou však podány takovým způsobem, aby jejich interpretace byla jednoduchá a zároveň nezměnila význam výrazu.

Při práci s anglickými prameny se můžete setkat se situací, že výraz popsaný v tomto dokumentu bude použit v jiné situaci a s pozměněným výrazem. Basketbalová angličtina není v tomto směru jednotná a neustále se vyvíjí. Já jsem v tomto dokumentu použila překlad a význam, který se pro dané heslo v češtině používají nejčastěji.

Věřím, že vám slovník dobře poslouží při rozšiřování a doplňování basketbalový obzorů.

Milena Moulisová
ústřední trenérka mládeže pro dívky

Anglicko- český basketbalový slovník

BASKETBALOVÁ TERMINOLOGIE

A

air ball:	střela, která se nedotkne zařízení
alley oop:	hráč s míčem přihrává míč do výšky do vzduchu blízko ke koši, kde ho spoluhráč chytá a rovnou střílí, většinou smečuje (např. typická akce Satoranský – Veselý)
alive:	míč je živý, čas běží
alternating-possession rule:	pravidlo střídavého držení míče
assist:	asistence
attempt:	střelecký pokus

B

backboard:	deska
backcourt:	zadní polovina hřiště
backdoor cut:	uvolnění hráče bez míče z křídla za zády obránce směrem ke koši
back screen:	zadní clona
ball fake:	viz fake
ball handler:	hráč s míčem
ball handling:	hraní si s míčem
ball hog:	hráč, který nepřihrává míč a hraje hodně sám
ball reversal:	přenos míče přihrávkami z jedné strany hřiště na druhou
ball screen:	clona na hráče s míčem
ball side or strong side:	silná strana, část hřiště, na které je míč
banana cut:	„C“ únik
bank shot:	střela o desku
baseline:	koncová čára
baseline out of bounds play:	vyhození míče z autu za koncovou čarou
basket:	koš
beat the defender:	porazit obránce
BEEF:	zkratka pro dodržování správné techniky střelby ze slov Balance, Elbow, Eyes, Follow through, tj. rovnováha, loket, oči, zaklopení zápěstí
bench:	lavička pro hráče
bench player:	hráč, který nenastupuje v základní sestavě, je střídajícím
bench warmer:	hráč, který většinu času (mnohdy celý zápas) prosedí na lavičce
bigman:	hráč na pozici pivota (č. 5, 4)
blind pass, no look pass:	přihrávka bez dívání
block:	označení prostoru, který nazýváme „písmena“
blocked shot:	blokování střely blokováná střela

Anglicko- český basketbalový slovník

bounce pass:	přihrávka o zem
boxing out:	snaha o odstavení protihráče při obranném doskoku
box-and-one:	obranná formace, kdy 4 hráči brání zónově a jeden osobně
break, faster break:	rychlý protiútok
bump:	kontaktování hráče tělem, většinou v obraně, vkročení do cesty uvolňujícímu se hráči
buzzer beater:	střela v poslední vteřině utkání, která vyhrála utkání
C	
center:	pozice hráče, většinou ten nejvyšší v týmu hrající v blízkosti koše
center circle:	centrální kruh, kde je úvodní roszkok
charge:	průraz
charging:	prorážení
chest pass:	přihrávka od prsou
chin up, chin the ball:	dát míč k bradě, zejména při hře na low-post
chopy steps:	krátké krůčky (např. používáno při close out)
clear out:	vyklidit prostor pro spoluhráče
close out:	moment, kdy obránce dobíhá k hráči s míčem
coast to coast:	driblink či běh od jednoho koše k druhému
contain:	výpomoc, zabránění obránce clonícího hráče v nájezdu hráči s míčem, používáno v situaci P&R
court:	hřiště
court vision:	přehled o hřišti (nutnost u rozehrávačů)
close out:	přistoupení obránce k hráči, který právě obdržel míč (obránce se přesouvá z pozice vypomáhání do pozice obránce na silné straně u hráče s míčem)
court vision:	schopnost hráče vidět vše na hřišti během hry (kde jsou spoluhráči, jak je postavená obrana), schopnost, kterou by měli mít rozehrávači
crossover dribble:	prohození míče před tělem z jedné ruky do druhé
curl:	druh uvolnění hráče bez míče, kolem clonícího hráče
cut:	uvolnění hráče bez míče (viz diagramy)
D	
dead ball:	mrtvý míč
defense:	obrana
defensive rebound:	obranný doskok
defensive slide:	obranný pohyb
defensive stance:	obranný postoj
delay offense:	útok, kdy tým šetří čas a prodlužuje držení míče
denial defense:	obrana, kdy se snaží obránce nenechat přihrát na svého hráče bez míče
diamond-and-one:	obranná zónová formace ve tvaru kosočtverce (4 hráči) a 1 hráč brání osobně určeného útočníka

Anglicko- český basketbalový slovník

dig in:	výpomoc obránce od hráče bez míče (např. po přihrávce křídla na low post se posouvá obránce křídelního útočníka k hráči s míčem)
dishing:	slangový výraz pro přihrávku na volného hráče většinou po nájezdu hráče s míčem
dive in:	pohyb hráče bez míče do území trestného hodu většinou z high post do low post (uvolnění pro přihrávku do „bedny“)
ducking in:	uvolňování hráče bez míče v území trestného hodu (většinou pivoti)
double stack:	úvodní rozestavení hráčů v útoku – 2 hráči jsou „na písmenech“ připraveni rozehrát signál
double team:	zdvojení
double screen, stack:	dvojclona
double teaming:	obrana, kdy 2 hráči brání stejného útočníka
draw fouls:	získávat fauly soupeře
dribble or dribbling:	driblink
drive:	„nájezd“ ke koši, atakování koše únikem hráče s míčem
drop step:	útočící hráč na low post (písmena) je zády ke koši, chytá míč a vykračuje jednou nohou směrem ke koši
ducking in:	uvolnění hráče bez míče v území trestného hodu, většinou zády ke koši, uvolnění pivotů
dunk:	smeč
E	
elbow:	roh území trestného hodu (konce čáry trestného hodu)
end line, baseline:	koncová čára
entry:	začátek ofensivního signálu, viz diagramy
F	
face up, square up:	po přijetí míče trojnásobně nebezpečný postoj proti koši s rozhledem a možnostmi zaútočení driblinkem, střelou i přihrávkou
fake:	finta, naznačení střelby, přihrávky
fast break:	rychlý protiútok
field goal:	střelba z pole
field goal made:	úspěšný střelecký pokus z pole
filling the lanes:	rychlý protiútok, ve kterém útočící hráči běží v postranních a středním koridoru
flagrant foul:	úmyslná osobní chyba
flare screen:	clona pro uvolňujícího se hráče bez míče ze středu do křídla, zhruba na rohu čáry trestného hodu je postavena clona
flash the ball:	uvolňovat se pro míč, výrazně ho vyžadovat (např. z pozice low post na slabé straně uvolnění k čáře trestného hodu blíže k míči)

Anglicko- český basketbalový slovník

floater, runner:	rychlá střela z driblinku vysokým obloukem používána zejména malými hráči při střelbě přes vysoké hráče předstírání, „filmování“ (faulů, průrazů)
flopping:	palubovka, hřiště ohraničeno postranními a koncovými čarami
floor:	2 hráči na hřišti, kteří jsou menší než centr a větší než rozehrávači, většinou nejlepší střelci družstva
forwards:	osobní chyba
foul:	osobní chyby, kterých se hráč dopustí
fouls committed:	osobní chyby, které hráč „získá“ (protihráč ho fauluje)
foul drawn:	území trestného hodu („bedna“)
foul lane, paint, key:	čára trestného hodu
foul line:	trestný hod
foul shot, free throw:	hráč, který má 4 osobní chyby a je v nebezpečí vyfaulování
foul trouble:	presink po celém hřišti
full court press:	základní dovednosti
fundamentals, basic fundamentals:	trestný hod
free-throw, free-throw attempt:	čára trestného hodu
free-throw line, foul line:	prodloužená čára trestného hodu
free-throw line extended:	obrana hráče zepředu
front, full front:	přední polovina hřiště
frontcourt:	pressing po celém hřišti
full-court press:	obrana tlačí útočící hráče do středu hřiště
funnel the ball:	

G

game clock:	časomíra
give-and-go:	hod' a běž
guide hand:	nestřílející ruka útočníka
guard:	1. rozehrávač, 2. bránit
guarding:	bránění

H

half court line:	půlící čára
half-court or set offense:	postupný útok
hand check:	obránce si hlídá útočníka dotykem ruky
hand off:	předání míče 2 útočících hráčů z ruky do ruky
hedge:	v situaci pick and roll, kdy obránce clonícího vstupuje do cesty unikajícímu hráči
hard hedge:	viz výše, výpomoc předskokem vysoko před driblujícího hráče
soft hedge:	viz výše, výpomoc jen na horní úroveň clonícího hráče
help and recover:	obránná výpomoc a návrat ke svému hráči
help side, weak side:	slabá strana, strana bez míče
hesitation dribble:	manévr, kdy driblující hráč zaváhá, předstírá zastavení, ale náhle vyrazí směrem ke koši
high post:	hráč uvolňující se za čarou trestného hodu

Anglicko- český basketbalový slovník

high-low:	spolupráce dvou hráčů (většinou pivotmanů) v prostoru vrcholu tříbodového území či kolem čáry trestného hodu a na pozici blízko u koše
hook shot:	střela jednou rukou přes hlavu
I	
in the paint:	v území trestného hodu
inbounds:	vyhození z autu, území za postranní či koncovou čarou
inside-out dribble:	manévr driblujícího hráče, kdy naznačuje crossover, ale neprovede ho
inside shooting:	střela z pod koše
J	
jab step:	krátký krok útočníka s míčem, který po té čte reakci obránce
jump ball:	rozkok
jump stop:	zastavení skokem
jump shot:	střelba z místa ze dvou nohou
K	
kick out the ball:	přihrát míč
key or keyhole:	území trestného hodu
L	
layup or layin:	střela z pod koše po uvolnění s míčem (většinou používáno u pivotů)
low post:	oblast kolem dolních písmen, pozice hráče „na písmenech“
M	
made shot:	úspěšná střela
man-to-man defense:	osobní obrana
man-to-man offense:	útok proti osobní obraně
match-up:	vybrat si hráče, kterého budu bránit
mid court line:	střed hřiště, půlicí čára
mirror the ball:	obránce u hráče s míčem po ukončeném driblinku používá ruce ke „stínování“ pohybu míče v ruce útočníka
mismatch:	pojem pro rozdíl mezi hráči, většinou výškový (užíváno v souvislosti s výhodou pro útočníka)
missed shot:	neúspěšná střela
motion offense:	kontinuální útok, založený na několika určitých pravidlech pohybu (např. přihraj a běž clonit apod.)
moving pick:	pohybující se clona

Anglicko- český basketbalový slovník

N

net:

no look pass:

nonthooting foul:

síťka

příhrávka, kterou používá útočící hráč a při tom nekouká na hráče, kterému míč přihrává

osobní chyba na hráče, který nestřílí

O

off ball screen:

off the dribble:

offense:

offensive rebound:

offensive foul:

officials:

on ball screen:

open:

opponent:

outlet pass:

out of bounds:

outside shooting:

overhead pass:

overplay:

clona na hráče bez míče

střela po driblinku

útok, útočný tým

útočný doskok

útočná osobní chyba

rozhodčí, pomocní rozhodčí u stolku

clona na hráče s míčem

volný hráč (tzn. bez obránce)

protihráč, soupeř

první přihrávka po doskoku na začátku rychlého protiútoku

oblast za koncovými a postranními čarami

střelba ze střední vzdálenosti a dále

příhrávka nad hlavou

postavení obránce, kterým znemožňuje přihrávku na hráče bez míče, kterého brání (používáno zejména u obránců ve

vzdálenosti jedné přihrávky od míče)

prodloužení

overtime or OT:

P

paint:

palming, caring the ball:

pass:

passer:

pass fake:

passing lane:

území trestného hodu

nesený míč při driblinku

příhrávka

příhrávající

naznačení přihrávky

imaginární spojnice hráče s míčem a hráče přijímajícího přihrávku

penetrate:

uvolnění hráče s míčem ke koši (dovnitř území trestného hodu)

period:

čtvrtina

perimeter:

oblast za územím trestného hodu, zahrnuje také 3bodové území

personal foul:

osobní chyba

pick:

clona

pick and roll:

clona na hráče s míčem a následný pohyb clonícího hráče (tzv. rolování)

Anglicko- český basketbalový slovník

pick and pop:

po cloně na hráče s míčem se clonící hráč neuvolňuje (neroluje) ke koši, ale uvolňuje se do volného prostoru pro střelu

picked off:

být zacloněn

pick the picker:

clona na hráče, který před tím clonil

pick-up games:

zápasy pro příchozí hráče

pinch the ball:

přihrát míč spoluhráči a převzít si ho od něj zpět pomocí hand off

pivot foot:

noha, která musí zůstat na podlaze, dokud hráč nepřihraje, nezačne driblovat, nevystřelí

playmaker:

rozehrávač, který řídí hru

point guard:

rozehrávač

points in the paint:

úspěšné střely zakončené z území trestného hodu

possession:

držení míče

possession arrow:

šipka, která ukazuje, které družstvo bude v držení míče po písknutém rozskoku či meiz čtvrtinami

post moves:

pohyby hráčů blízko koše

post position:

pozice hráče stojícího na low post nebo high post

post-up:

uvolnění hráčů v blízkosti koše, obránce mají na svých zádech a jsou zády ke koši připraveni přijmout přihrávku od spoluhráčů

power forward:

hráč na pozici č. 4, většinou výborný doskakovač

power layup:

zakončení ze dvou nohou z pod koše

practice:

trénink

press break, offense:

útočná hra, kterou používá družstvo k překonání obranného pressingu

protect the ball:

chránit si míč

pull up jumper:

pohyb hráče s míčem: driblink, zastavení a střela

pump fake:

naznačení střely

Q

quick hitter:

ofensivní set, který má tým nacvičený pro daného střelce v krátkém časovém úseku, který má tým k dispozici

R

read and react:

čti a reaguj

rebound:

doskok

receiver:

hráč, který přijímá přihrávku

referee:

rozhodčí

release:

moment, kdy míč opouští ruku střelce

rim:

obroučka

rock or ball:

míč

rookie:

nováček

run:

sekvence za sebou jdoucích úspěšných útoků jednoho týmu, kdy druhý tým neskóruje nebo jen minimálně

Anglicko- český basketbalový slovník

runner, floater:
running clock:

rychlá střela z driblinku používána zejména malými hráči
čas se nezastavuje, tzv. hrubý čas

S

safety:
sagging defense:
score:
score board:
scoring opportunity:
screen or screener:
screen away:
scrimmage:
seal:

hráč/hráči zajišťující obranu
velmi odstupovaná obrana
úspěšně zakončit střelu
výsledková tabule
příležitost hráče skórovat, když je volný
clona, clonící hráč (viz diagramy)
přihrát míč na jednu stranu a clonit na straně opačné
tréninková hra, zápas 3x3, 4x4 či 5x5
jakmile hráč odcloní, snaží se udržet hráče – obránce na svých zádech (většinou používáno při uvolňování pivotů v území trestného hodu)

secondary break:
set play:

pokračování rychlého protiútku na útočné polovině hřiště
sekvence pohybů hráčů a míče, která je předem nacvičená a je ukončená (tzv. signál)

shell drill:
shooter:
shooting foul:
shooting guard:
shooting hand:
shooting range:
shot:
shot clock:
shot fake:
shot selection:
shoulder to shoulder:

obraný dril, nácvik pohybů všech obránců při pohybu míče
střelec
osobní chyba na střelícího hráče
hráč na pozici křídla, který je střelec
střelící ruka
vzdálenost, ze které hráč většinou střílí
střela
časový limit pro útok
naznačení střely
výběr místa a momentu střely
rameno na rameno (používáno u uvolnění s míčem i bez míče kolem bránícího, clonícího hráče)

sidelines:
sideline plays:
sixth man:

postranní čáry
nacvičený útok při vyhození míče od postranní čáry
nejlepší střídající hráč, obvykle první hráč, který střídá z lavičky hráče, který byl v základní sestavě zápasu

skills:
skip pass:

dovednosti
přihrávka z jedné strany hřiště na druhou přes obranu nebo na hráče na low post přes jeho obránce, který brání zepředu
smeč

slam dunk:
slip the screen:

clonící hráč, který přečetl předskakujícího obránce, opouští místo clonění a sbíhá směrem ke koši

spacing:

zachování určitého (dostatečného) prostoru mezi útočícími hráči

spin dribble:
splitting the trap:

obrátky při driblinku
hráči s míčem se podařilo vkročit mezi dva zdvojující obránce a přihrát

Anglicko- český basketbalový slovník

squaring up:	dotočení po chycení přihrávky do postoje s rameny a chodidly proti koši
staggered screen:	dva hráči staví clonu pro stejného uvolňujícího se hráče (ne vedle sebe, ale za sebou)
starting lineup:	základní pětice hráčů nastupujících na začátku utkání
steal:	zisk míče
step back shot:	střelba po odkroku
step off:	pohyb útočícího hráče bez míče z low post do rohu (polorohu) hřiště na téže straně
stop-and-pop:	pohyb driblujícího hráče, který zastavuje driblink a okamžitě střílí
straddle:	rozkročit se
strong side:	silná strana, strana míče
substitute, sub:	střídající hráč
swing:	hráč po přijetí přihrávky spodním půlobloukem přenáší míč z jedné strany na druhou
swing man:	hráč, který je schopen hrát na pozici křídla i menšího pivota
switch:	přebírá hráčů (v obraně)

T

tactic foul:	taktická osobní chyba
team fouls:	osobní chyby družstva
teammate:	spoluhráč
technical fouls or Ts:	technická chyba
3-point shot:	střela v 3bodovou čarou
throw-in:	metoda (signál, hra), která je použita při vhazování z autu
tie score:	nerozhodný stav
timeout:	oddechový čas
timing:	načasování pohybu
tip-in:	dopich míče
tip-off:	úvodní roszkok na začátku utkání
top of the key:	vrchol území trestného hodu (vrchol oblouku nad čarou trestného hodu)
transition offense:	přechod z obrany do útoku
transition defense:	přechod z útoku do obrany
trap:	zdvojení
traveling:	„kroky“
triple threat position:	trojnásobně nebezpečný postoj
turnover:	ztráta

V

versatility:	všestrannost
violation:	přestupek (porušení pravidel a ztráta míče)

Anglicko- český basketbalový slovník

W

warm up drills:

weakside, help side:

wing:

cvičení, drily používané při rozcvičování

slabá strana, strana bez míče

hráč na pozici č. 2 a 3, křídlo

Z

zone defense:

zone offense:

zone press defense:

zónová obrana

útok proti zónové obraně

zónový presink po celém hřišti

Anglicko- český basketbalový slovník

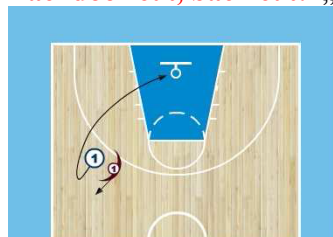
DIAGRAMY

1. Cut: uvolnění hráče bez míče

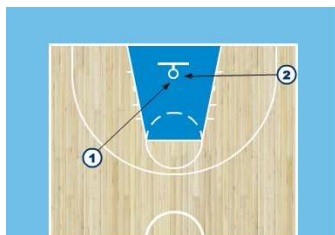
Banana cut: nerovné uvolnění hráče bez míče

Backdoor cut, back cut: „zadní vrátka“

Basket cut: uvolnění ke koši

Curl cut: uvolnění kolem clony směrem ke koši

Fade cut, flare cut: uvolnění hráče od míče

Flash cut: uvolnění k míči (z low post k high post)

Anglicko- český basketbalový slovník

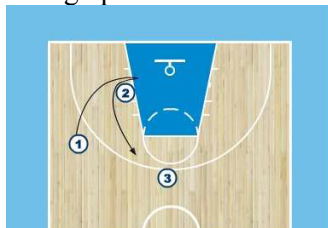
Flex cut: uvolnění ze slabé strany na silnou stranu přes clonu na low post

I - cut: uvolnění hráče ke koši a na perimetr (opak backdoor)

Popout cut: uvolnění kolem clony k míči na high post

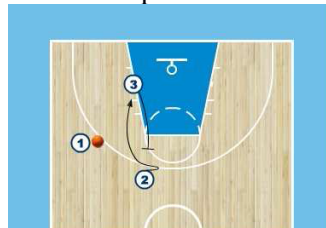
Shuffle cut: uvolnění kolem clony ke koši

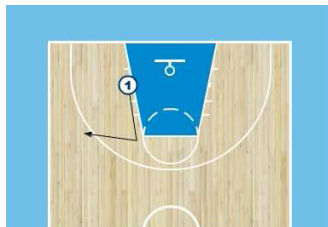
Shallow cut: uvolnění z vrcholu TH do rohu hřiště na silné straně

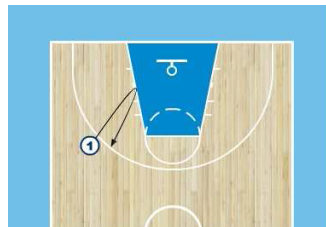
UCLA cut: uvolnění přes clonu do dolního postavení

L - cut

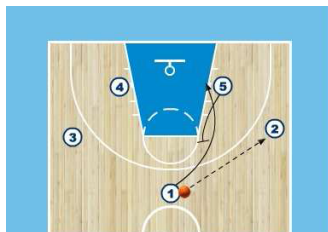
V - cut

Anglicko- český basketbalový slovník

2. Entry: počáteční rozstavení hráčů v útoku

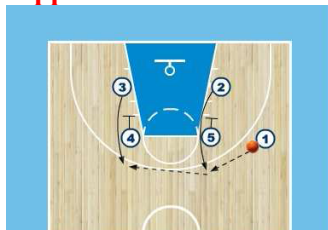
UCLA

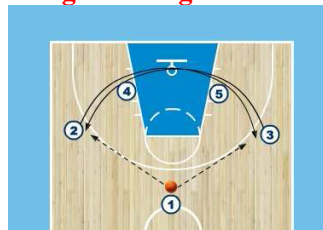
Power, Diamond

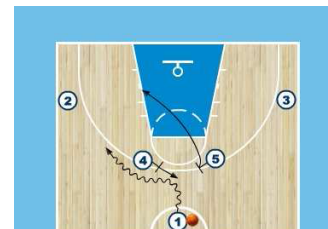
Zipper

Wing Exchange

Horns

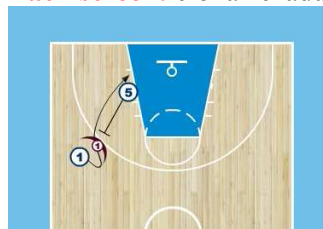

3. Screen: clona

Ball screen: clona na míč

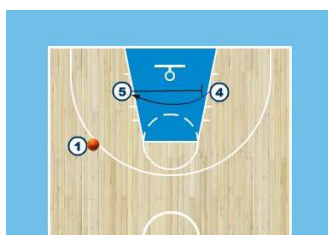

Back screen: clona zezadu na bránícího hráče

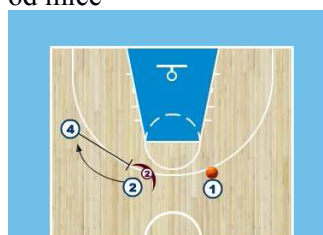

Anglicko- český basketbalový slovník

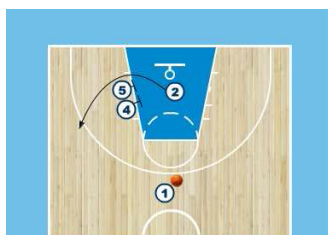
Cross screen: clona z low post na 2. „písmena“

Flare screen: clona pro hráče uvolňujícího se od míče

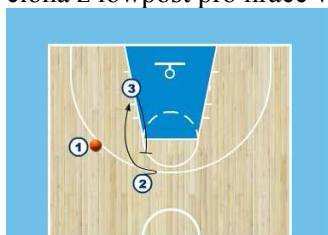
Double screen: dvojcclona

Down screen: clona křídelního hráče pro low low post

UCLA screen, U screen:
clona z lowpost pro hráče vrcholu území TH

Shot screen: clona pro uvolňujícího se hráče -
střelce

Off-ball screen. clona na hráče bez míče

Staggered screen: clony za sebou pro
stejněho uvolňujícího se hráče

Zpracovali: Milena Moulisová a Martin Peterka